

s. Marta Komborska

Dzieje Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej (starowiejskich) w latach 1945-1963

Rozprawa doktorska napisana w Instytucie Historii KUL

pod kierunkiem s. dr hab. Agaty Mirek, prof. KUL i dra hab. Mirosława Filipowicza, prof. KUL

STRESZCZENIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest fragment dziejów Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej zwanych popularnie Służebniczkami Starowiejskimi, założonego przez wielkopolskiego ziemianina Edmunda Bojanowskiego. Cezura czasowa opracowania zamyka się w latach 1945-1963. Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów i zakończenia. Zawiera 65 tabel, 11 wykresów, 8 map oraz 67 fotografii obrazujących zaprezentowaną treść.

Pierwszy rozdział dotyczy organizacji Zgromadzenia oraz sprawowania władzy przez kolejne trzy kapituły generalne i wybrane przez nie zarządy. Przedstawiono proces podziału Zgromadzenia na prowincje z uwzględnieniem jego genezy. Omówiono kontakty z władzą kościelną oraz zaangażowanie we współpracę międzyzakonną.

Rozwój terytorialny Zgromadzenia z uwzględnieniem zmian, jakie przyniosło ze sobą ustalenie nowych granic państwa polskiego omawia drugi rozdział pracy, w którym poddano analizie rozmieszczenie terytorialne 313 istniejących w tym czasie placówek. Podjęto także zagadnienia dotyczące przyczyn powstawania i likwidacji domów zakonnych w badanym okresie. Przedstawiono sprawy własnościowe oraz podstawy materialne życia i działalności służebniczek.

W rozdziale trzecim poświęconym członkiniom Zgromadzenia zaprezentowano grupę 1881 kobiet tworzących w latach 1945-1963 wspólnotę Służebniczek Starowiejskich. Przeprowadzono analizę wieku, wykształcenia, pochodzenia społecznego i terytorialnego. Zbadano zjawisko opuszczania Zgromadzenia. Przedstawiono proces formacji zakonnej oraz kształcenia zawodowego sióstr.

Rozdział czwarty koncentruje się na życiu religijnym wspólnoty służebniczek, z uwzględnieniem zmian, które w nim zachodziły, wynikających z zarządzeń władz kościelnych jak również ich recepcji.

Piąty, najobszerniejszy rozdział dysertacji podejmuje temat działalności apostołskiej sióstr realizowanej w nowej powojennej, komunistycznej sytuacji społeczno-politycznej,

Kolejno omówiono zagadnienia działalności opiekuńczo-wychowawczej, oświatowej, lecznictwa oraz pozostałych obszarów aktywności słuźebniczek. Ukazano proces dostosowania form i metod pracy do wymagań komunistycznych władz, co pozwalało siostrom na zachowanie ciągłości apostołstwa oraz szukanie nowych obszarów realizacji zadań, wynikających z charyzmatu instytutu.

Ostatni, szósty rozdział, został poświęcony represyjnym działaniom władz państwowych wobec Zgromadzenia Słuźebniczek Starowiejskich. W oparciu o dokumenty aparatu bezpieczeństwa przedstawiono działania administracyjne, utrudniające codzienne życie sióstr i zmierzające do jak najdalej idącej kontroli. Ukazano skutki działań władz komunistycznych wymierzone w podstawy materialne instytutu. Przeanalizowano także aktywność służb bezpieczeństwa wobec członkiń Zgromadzenia.

Integralną część pracy stanowią: bibliografia, spisy: map, tabel, wykresów i fotografii zamieszczonych w tekście oraz aneks zawierający wykaz placówek Zgromadzenia działających w latach 1945-1963 z podaniem roku powstania, ewentualnej likwidacji oraz głównych prac apostołskich podejmowanych przez siostry.

Stara Wieś, 20 czerwca 2023 r.

s. Małta Komberska